

jega cilja in namena, poda se omenjeni gospod okrajni glavar v imenovane občine, in sicer dne 12. oktobra t. l. v Podsredo in Gorjane, dne 16. oktobra pa v Kozje, kamor pokliče občinske zastope iz Pilštanja, Zdol in Dreanskega Rebra ter jih opozarja na svojo veljavo kot okrajni glavar. V Podsredi je neki celo tako govoril, kakor da bi ga bilo cesarsko namestništvo v Gradci nalašč zato tje poslalo, in ker je zbranim občinskim zastopnikom pridigoval, da bodo morali, ako ostanejo pri svoji pritožbi, sami plačevati učitelja za neobligatni nemški pouk in vsled tega nositi večja davčna bremena, posrečilo se mu je res, da so štiri občine umaknile svoje pritožbe, in da se je proti temu uprla samo občina Dreansko Rebro.

Ker je milovanja vredno, da se slovenskim občinam v boji za narodno šolo delajo take zapreke in od takih strani; ker so se tukaj omenjene reči že večkrat godile in se je po pravici bati, da bi se utegnile ponavljati, podpisani Njega prevzvišenost dostojno vprašajo:

1. Je-li to nepoklicano in nikakor ne opravičeno vtikanje političnih uradnikov v sklepe občin gledé jezikovne vravnave ljudskih šol, ki hudo žali po državnem temeljnem zakonu slovenskemu narodu zagotovljene pravice, Njega prevzvišenosti znano, in 2. ga-li hoče odpraviti?

Na ti vprašanji je torej treba vladi, da nam poda odgovor in razumeje se, da ga pričakuje človek tem brž, čem bolj se zanese na pravicoljubje sedanje vlade na Dunaji.

O trganji kmetij.

(Govor dr. Gregorčca v drž. zboru.)

(Dalje.)

Najhujše kaže se tam, kjer že več časa smejo zemljišča trgati, kjer velja rimsko pravo počenši od francoskega zasedanja leta 1809 naprej. To so dežele: Kranjska, Goriška, Primorje z Istrijo in Dalmacijo. Kranjski deželni zbor je sklical enketo zastran agrarnega vprašanja. Ta poroča o skoro neverjetnih razkosovanjih kmetij v pritlična posestiva. Tako so na primer blizu Krškega 3 ali 4 srednje velike kmetije razdrobili na 64 parcel. Teh vsaka ima sedaj svojo bajtico, nič živine, nič gnoja, samo revščino. Po Notranjskem, Goriškem, štejejo le malo večjih kmetijskih posestev, v Istriji in Dalmaciji, zlasti ob morji pa je nekdanji samostalni kmet sedaj reven „colono“. Tudi na Ogerskem prikazivajo se slabi nasledki trganja in drobljenja zemljišč. V 10 letih izginilo je 748.457 kmetijskih posestev. Pokupili so jih večinoma — judje. Slobodno trganje kmetijskih zemljišč torej za kmetijski stan ni tako brezopasno, kakor nam je to zabičeval poročevalec manjščine agrarnega odseka. Po mojem mnenju je svobodno

trganje ali razkosovanje zemljišč kmetickemu stanu dedni, smrtni sovražnik.

Hočem navesti še nekoliko dokazov!

Jugoslavjani, izvzemši Slovence, Hrvati in Srbi na Hrvatskem, Slavonskem, poprejšnji Krajini, v celej Bosni in Hercegovini, na Srbskem, Bolgari v Macedonskem in zapadnem Bolgarskem imajo celo posebno agrarno pravo, osnovano na podlagi staroslavjanskega rodbinskega in običajskega prava. To je jugoslavjanska — zadruga.

Navajal sem vse to, naj dokažem, kako more svobodno trganje in razkosovanje zemljišč uničevati tudi tako izborne naprave agrarske, kakor so jugoslovanske zadruge. Sedaj želim še navesti ali omeniti še drugo, tudi slavjansko agrarno pravo. To je ruski — „mir“. Tukaj družijo se rodbinsko zemljiščno lastništvo z občinskim. Več rodbin skupaj stori občino. Kar poseda rodbina okoli svojega dvorca, to je rodbinska last. Kar pa ona v poljedelstvo potrebuje njiv, travnikov, pašnikov, gozdov, to je občinsko ali mirovo ter se ne more ne z dolgovi obložiti ne razprodati. Car Aleksander II. je dovolil mir ali občinska posestva razdeliti med posamezne rodbine. Toda le malo kmetov se je tega dovoljenja posluževalo. Ogromna večina ruskih kmetov, okoli 50 milijonov prebiva na svojih rodbinskih in občinskih posestvih varno tako, da jih s teh ne more pregnati noben grajščak, noben upnik, noben oderuh. Naposled omenjam še izvirnega načina, po katerem so severni Amerikanci agrarno vprašanje umeli tako ukreniti, da imajo sedaj krepak kmetijski stan srednje velikosti.

Prvi naseljenci angleški so si osnovali v Ameriki ogromna veleposestva. Pristaš demokratov in predsednik Jefferson je hotel ona veleposestva razbiti. Poslužil se je najboljšega sredstva, rimskega prava s svobodnim trganjem zemljišč. V 60 letih bilo je delo dognano, veleposestva razrušena. Toda prikazala se je druga nepovoljnost, pritličasta posestva, zadolženje in odiranje po oderuhih. Leta 1837 je pobegnilo mnogo dolžnikov pred neusmiljenimi upniki v deželo Teksas. Da bi tukaj pred temi varni bili, sklenila je država Teksas zakon, kateri prepoveduje s hišo preskrbljeno zemljišče prodati zavoljo dolgov. Dom, domača hiša bi naj ostala rodbini nedotakljiva. To je prvi zakon o kmetijskih domih nerušljivih ali „heimstättengesetz“. Kmalu osnuje se agrarna stranka, katera ni mirovala, dokler niso vse zavezne severo-ameriške države sklenile podobnih zakonov na korist kmetickim domom. Sedaj imajo že krepak kmetijski stan, čegar posestva so srednje velikosti, 10 do 160 akres, na katerih živi nad 5 milijonov kmetijskih rodbin; teh zemljišča ne smejo razkosovati zaradi dolgov pa tudi ne prodavati.

(Konec prih.)